

Adresáti: (Andrej Babiš, předseda vlády)
(Jan Blatný, ministr zdravotnictví)

Odesílatel: (Poslanci Pirátů)

Za správnost: JUDr. Ondřej Dostál, Ph.D., LL.M.

V Praze dne 7. prosince 2020

**Výzva k přepracování Usnesení vlády o vyhlášení nouzového stavu
(dle čl. 6 ústavního zákona 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky)**

Vážený pane předsedo vlády,
Vážený pane ministře,

Jako poslanci Parlamentu České republiky se na Vás obracíme s výzvou k zásadní změně přístupu Vaší vlády ve věci nouzového stavu a právních předpisů vydávaných v jeho rámci. Vzhledem k závažnosti vývoje epidemie nemoci COVID-19 jsme přesvědčeni o potřebnosti racionálního, předvídatelného a nediskriminačního ukládání zákazů a omezení prostřednictvím krizových opatření, která by zajistila právní jistotu a svojí důvěryhodností vedla všechny občany k jejich spontánnímu dodržování.

S politováním konstatujeme, že postup Vaší vlády v uplynulých dvou měsících těmito požadavkům opakovaně nedostál, neboť:

- opatření jsou v krátkých časových intervalech měněna, spíše na základě politické svévole než odborných kritérií, což samo o sobě působí zbytečnou újmu občanům a podnikům, neschopným v důsledku toho plánovat;
- některá z opatření jsou zjevně diskriminační, jiná vytvářejí výkladové obtíže pro svou nesrozumitelnost, vedou k absurdním důsledkům, nebo jsou svými dopady hrubě nepřiměřená přínosu pro boj s epidemií; a
- občané i podniky se nacházejí v nejistotě ohledně férové a dostatečné kompenzace škod a ušlého zisku, vzniklých v důsledku těchto vládních opatření.

Na dřívější výtky a upozornění Poslanecké sněmovny v tomto smyslu Vaše vláda bohužel odpovídajícím způsobem nereagovala.

Dne 12. prosince 2020 končí lhůta druhého prodloužení nouzového stavu, vyhlášeného poprvé Vaší vládou s účinností ode dne 5. října 2020. Včas Vás proto **vyzýváme k nápravě nedostatků, popsanych níže v části I.**; dále Vás vyzýváme k **přepracování usnesení vlády o vyhlášení nouzového stavu tak, jak popisujeme níže v části II.**; a upozorňujeme Vás, že v případě neprovedení těchto úkolů budeme **nuceni přistoupit ke krokům popsaným v části III.** této výzvy.

I. Nedostatky současného stavu

Ústavní zákon 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky stanoví ve svém článku 6 odst. 1): „Nouzový stav se může vyhlásit jen s **uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymežit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Podrobnosti stanoví zákon.**“ Listina základních práv a

svobod stanoví v článku 4 odst. 3): „**Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.**“ V článku 4 odst. 4) Listina stanoví: „**Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.**“ Dle článku 69 Ústavy České republiky skládá každý člen vlády do rukou prezidenta slib, jehož součástí je: „**Slibuji, že budu zachovávat její Ústavu a zákony a uvádět je v život.**“ Listina základních práv a svobod a Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky jsou nedílnou součástí ústavního pořádku, a proto je každý člen vlády (tedy i vláda jako celek) vázán jejich důsledným dodržováním.

Dne 30. září 2020 vydala vláda usnesení publikované pod číslem 391/2020 Sb., kterým s účinností od 5. října vyhláší nouzový stav. Zásahy do práv a svobod však bohužel v tomto usnesení **nebyly vymezeny konkrétně, jak požaduje článek 6 ústavního zákona 110/1998 Sb.,** ale pouze velmi vágně a nekonkrétně v bodu I. usnesení: „(Vláda) **nařizuje ve smyslu § 5 písm. a) až e) a § 6 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),** ve znění pozdějších předpisů pro řešení vzniklé krizové situace krizová opatření, jejichž konkrétní provedení stanoví vláda samostatným usnesením vlády“. V tomto usnesení nebylo nikterak vymezeno, o která konkrétní omezení či zákazy se jedná, ani nebyla jejich konkrétní potřebnost nijak odůvodněna, a to ani v textové části usnesení, ani v důvodové zprávě, které usnesení vlády vůbec neobsahuje. V usnesení uvedený odkaz na § 5 písm. a) až e)¹ a § 6² zákona 240/2000 Sb. je svou podstatou zcela

¹ Citované ustanovení § 5 Krizového zákona zní: „Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit...a) právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví,...b) vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku, pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta přiměřená náhrada,...c) svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,...d) právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,...e) právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění,...f) právo na stávku, pokud by tato stávka vedla k narušení, popřípadě znemožnění záchranných a likvidačních prací.“

² Ustanovení § 6 Krizového zákona zní: „(1) Vláda je oprávněna v době trvání nouzového stavu na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu nařít...a) evakuaci osob a majetku z vymezeného území,...b) zákaz vstupu, pobytu a pohybu osob na vymezených místech nebo území, ...c) ukládání pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo povinnosti poskytnout věcné prostředky, ...d) bezodkladné provádění staveb, stavebních prací, terénních úprav nebo odstraňování staveb anebo porostů za účelem zmírnění nebo odvrácení ohrožení vyplývajícího z krizové situace. ...2) Vláda v době trvání nouzového stavu je dále oprávněna...a) nařít povinné hlášení přechodné změny pobytu osob, kterou se rozumí opuštění místa trvalého pobytu osoby, k němuž je hlášena v místě, ze kterého byla organizovaně evakuována nebo které o své vůli opustila z důvodu ohrožení svého života nebo zdraví, pokud tato změna pobytu bude delší než 3 dny,...b) přijmout opatření k ochraně státních hranic, k pobytu cizinců nebo osob bez státní příslušnosti, v oblasti zbraní, výbušnin, nebezpečných chemických látek a přípravků, jaderných zařízení a zdrojů ionizujícího záření,...c) nařít přemístění osob ve vazbě nebo ve výkonu trestu odnětí svobody do jiné věznice nebo vyloučit volný pohyb těchto osob mimo věznici,...d) nařít nasazení vojáků v činné službě a jednotek požární ochrany k provádění krizových opatření,...e) nařít vykonávání péče o děti a mládež, pokud tuto péči nemohou v krizové situaci vykonávat rodiče nebo jiný zákonný zástupce,...f) nařít přednostní zásobování...1. dětských, zdravotnických nebo sociálních zařízení,2. ozbrojených sil, bezpečnostních sborů a složek integrovaného záchranného systému, pokud se podílejí na plnění krizových opatření,3. prvku kritické infrastruktury, a to v nezbytném rozsahu,...g) zabezpečit náhradní způsob rozhodování o dávkách sociálního zabezpečení (péče), kterými se rozumí dávky nemocenského pojištění, důchodového pojištění, důchodového zabezpečení, státní sociální podpory, dávky pomoci v hmotné nouzi a dávky sociální péče, a o jejich výplatě...3) Vláda v době trvání nouzového stavu je dále oprávněna nařít zákaz...a) nabývání peněžních prostředků v cizí měně, cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů, jejichž emitentem je osoba s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky, jakož i penězi ocenitelných práv a závazků od nich odvozených, za českou měnu,...b) provádění veškerých plateb z České republiky do zahraničí, včetně plateb mezi poskytovateli platebních služeb

blanketním vymezením, nikoliv vymezením konkrétním, jak požaduje ústavní zákon 110/1998 Sb. Vláda si odkazem na § 5 osobuje pravomoc činit v podstatě jakékoliv zásahy do základních práv a svobod (§ s výjimkou zásahu do práva na stávkou dle § 5 odst. f)). Umožnila si tedy například takřka libovolně zasahovat do práva na nedotknutelnost osoby a obydlí, do vlastnického a užívacího práva, do svobody pohybu a pobytu na celém území ČR, do práva shromažďovacího či do práva na podnikatelskou činnost. Odkazem na § 6 si pak vláda přiznala pravomoc mj. nařizovat blíže neurčené pracovní povinnosti či výpomoci, dále pak celou řadu pravomocí nijak s epidemií COVID-19 nesouvisících, namátkou možnost zakázat široké spektrum finančních transakcí popsanych v § 6 odst. 3).

Usnesení o vyhlášení nouzového stavu nebylo dostatečně konkretizováno či odůvodněno ani při prvním prodloužení nouzového stavu ze dne 30. října 2020, ani při druhém prodloužení nouzového stavu ze dne 12. října 2020. V obou případech vláda pouze v usnesení odkazuje na původní usnesení o vyhlášení nouzového stavu a blanketní vymezení zásahů do základních práv v něm uvedené, **protiústavní stav tedy trvá.**

Za dostatečné vymezení konkrétních zásahů do základních práv pak nelze považovat ani jednotlivá krizová opatření, která byla vládou vydána současně s usnesením o vyhlášení nouzového stavu, a to z několika důvodů:

- Krizová opatření vydaná současně s prvotním vyhlášením nouzového stavu byla v mezidobě **opakovaně měněna**, a to i velmi narychlo, na úkor právní jistoty občanů a podniků. Pro Poslaneckou sněmovnu bylo a je při rozhodování o prodloužení nouzového stavu zcela netransparentní, jaké konkrétní zásahy do práv vláda učiní a proč³.
- Krizová opatření neobsahují důvodovou zprávu, ani žádné jiné odůvodnění; zásahy do základních práv tedy **nejsou činěny „s uvedením důvodů“**. To není jen formální, ale i věcný nedostatek, neboť v důsledku absence odůvodnění vznikají soustavné výkladové nejistoty.
- Krizová opatření nejsou činěna pro **určité území**, ale bez ohledu na výrazně rozdílnou epidemiologickou situaci v jednotlivých regionech platí pro celou republiku. Nejsou ani činěna na předem **určenou dobu**, jejich trvání či změna jsou závislé na libovůli vlády.

Lze tedy uzavřít, že ani usnesení o vyhlášení nouzového stavu, ani usnesení o jeho prodloužení, ani jednotlivá **krizová opatření nesplňují požadavky, které vymezuje článek 6 Ústavního zákona o bezpečnosti České republiky.**

Jednotlivá krizová opatření nadto vykazují četné věcné nedostatky, a to konkrétně:

a jejich pobočkami,...c) ukládání peněžních prostředků na účty v zahraničí,...d) prodej cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů, jejichž emitentem je osoba s trvalým pobytem nebo sídlem v České republice, osobám s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky,...e) přijímání úvěrů od osob s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky,...f) zřizování účtů v České republice osobám s trvalým pobytem nebo sídlem mimo území České republiky a ukládání peněžních prostředků na jejich účty,...g) provádění veškerých plateb ze zahraničí do České republiky mezi poskytovateli platebních služeb a jejich pobočkami...4) Povinnosti uvedené v odstavci 1 písm. c) lze uložit pouze tehdy, pokud nelze tyto činnosti a věci zajistit smluvně, subjekt plnění klade zjevně finančně a časově nevýhodné podmínky nebo plnění odmítne a přitom hrozí nebezpečí z prodlení...5) Zákazy uložené krizovým opatřením vydaným na základě odstavce 3 se neuplatní, jde-li o obchody České republiky nebo České národní banky. Tyto zákazy se dále neuplatní na držitele zvláštního povolení, které může být vydáno Českou národní bankou pro dobu nouzového stavu z důvodu ohrožení života a zdraví osob a bezpečnosti státu a pro operace, které povedou k prokazatelnému zlepšení stavu platební bilance, a to v rozsahu příslušného povolení.“

³ Namátkou, ještě v pátek 27. listopadu nebylo zřejmé, zda k týdnu po 30. listopadu dojde k znovutevření restaurací a maloobchodů, srv. „Restaurace ani obchody se v pondělí možná neotevrou. O školách se rozhodne v pátek“,

<https://cnn.iprima.cz/restaurace-ani-obchody-se-v-pondeli-mozna-neotevrou-o-skolach-se-rozhodne-v-patek-14008>

- Některá opatření jsou formulována zjevně diskriminačně, konkrétně omezení provozu malých prodejen oproti benevolentnějším podmínkám v supermarketech a hypermarketech, napadené skupinou senátorů u Ústavního soudu⁴
- Některá opatření jsou disproporčním zásahem, konkrétně zákaz zpěvu v kostelích, napadený jinou skupinou senátorů u Ústavního soudu⁵
- Formulace některých omezení je zjevně absurdní, například povolení provozu kin, ovšem bez přítomnosti diváků⁶
- Některá opatření vybočují dokonce i z vágního zmocnění vládního usnesení o nouzovém stavu, neboť překračují dokonce i ty poměrně široké limity dané zákonem 240/2000 Sb., na něž je v ustanovení odkazováno, namátkou rozsáhlé nařízení pracovní povinnosti studentům lékařských fakult a zdravotnických škol, kteří konají v nemocnicích pomocné práce, aniž bylo předem ověřeno, zda nebylo možno tyto činnosti zajistit smluvně (resp. pracovníky najatými na bázi dobrovolnosti), ve smyslu § 6 odst. 4) Krizového zákona.

Vláda tedy při vydávání zákazů a omezení v rámci nouzového stavu nešetří podstaty a smyslu dotčených základních práv a omezení neplatí stejně pro všechny případy, v rozporu s principy článku 4 Listiny základních práv a svobod. Vydáváním absurdních příkazů nadto vláda vystavuje proces řízení boje proti COVID-19 posměchu veřejnosti a snižuje tak důvěru ve svůj postup a s ním i šanci, že občané budou spontánně dodržovat ta omezení, která jsou důvodná a potřebná.

Jako poslanci jsme dosud akceptovali postup vlády s důvěrou, že se kvalita vládních opatření postupně zlepší. Při hlasování o druhém prodloužení nouzového stavu jsme již vyhodnotili jako nezbytné přijmout usnesení, které ukládá vládě narovnání neférových podmínek vůči malým obchodům, na které však vláda dostatečně nereagovala. Proto nadále tolerovat tyto nedostatky nebudeme a ani nemůžeme, neboť jsme jako poslanci vázáni slibem zachovávat Ústavu a zákony a vykonávat mandát v zájmu všeho lidu, dle článku 23 odst. 3) Ústavy.

II. Požadavky na další postup vlády v rámci nouzového stavu

Sněmovna schválila vládě prodloužení nouzového stavu do 12. prosince 2020. Pokud má být Sněmovnou ve smyslu článku 6 odst. 2) ústavního zákona 110/1998 Sb. schváleno další prodloužení nouzového stavu, respektive nemá-li být Sněmovnou ve smyslu článku 5 odst. 4) rozhodnuto o jeho zrušení, musí pro budoucí postup vlády striktně splňovat parametry článku 6 odst. 1) tohoto zákona, uvedené výše.

To znamená, že nouzový stav vymezený jako *bianko šek* pro vládu činit jakékoliv zásahy do základních práv občanů již nadále není akceptovatelný. Požadujeme, aby vláda vymezila novým usnesením nouzový stav tak, aby každý zásah do základních práv byl vymezen přezkoumatelně a konformně s ústavním pořádkem. Zejména požadujeme konkrétní uvedení každého jednotlivého zákazu, omezení či jiného zásahu do základních práv, který hodlá vláda v příští epizodě nouzového stavu činit. Dále požadujeme vypracování důvodové zprávy, ve které bude u každého zásahu:

⁴ „Většina senátorů podepsala ústavní stížnost proti uzavření obchodů. Vláda podle nich diskriminuje ty malé“, <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3230224-vetsina-senatoru-podepsala-ustavni-stiznost-proti-uzavreni-obchodu-vlada-podle-nich>

⁵ Srv. „Senátoři u Ústavního soudu napadnou zákaz zpěvu. Omezuje náboženskou svobodu, tvrdí“ <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cast-senatoru-chce-napadnout-zakaz-zpevu-u-ustavniho-soudu/r~fefe73fe087711eb842f0cc47ab5f122/>

⁶ Srv. „Vláda: Kina a divadla mohou hrát. Ale nesmějí jim tam chodit lidi“ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/vlada-kina-a-divadla-muzou-od-pondeli-hrat-ale-nesmeji-tam-chodit-lidi-130604>

- i. Stručný popis toho, co konkrétně příslušným zákazem nebo omezením vláda hodlá dosáhnout a jak si představuje jeho naplňování v typických životních situacích; to pomůže jako výkladové vodítko a pomůže zajistit občanům právní jistotu.
- ii. Odborné odůvodnění včetně citací odborných zdrojů, proč vláda usuzuje, že právě tímto zásahem dosáhne požadovaného efektu.
- iii. Zjednodušený test proporcionality, odpovídající požadavkům konstantní judikatury Ústavního soudu⁷.
- iv. Důsledné vyloučení diskriminace při ukládání zákazů a omezení, zejména ve vztahu k malým podnikům a živnostníkům.
- v. Popis toho, jak bude dotčeným subjektům nahrazena škoda a ušlý zisk, který utrpí v důsledku konkrétního opatření, včetně postupu, jak nárok na náhradu uplatnit, u kterého orgánu, a závazné lhůty, ve které bude náhrada vyplacena; dále pak odhad dopadu každého zásahu na podnikatelské prostředí a dopadu náhrad škod na veřejné rozpočty.
- vi. Tam, kde je to relevantní, vymezení doby a území, pro které bude zákaz či omezení platit.

K případné námitce vlády, že je tento postup příliš složitý či nákladný uvádíme, že kompetentní legislativní aparát Úřadu vlády či Ministerstva zdravotnictví by měl toto zadání zpracovat nejdéle do dvou pracovních dnů. Plošné a razantní zásahy do základních práv, které jsou aktuálně činěny, by měly být takto odpracovány od počátku, a to i proto, že dopad případných nedokonalostí na hospodářství i občanský život je enormní. Nepožadujeme nic jiného než co by u standardních zásahů do práv, činěných zákonem či jiným právním předpisem, požadovala Legislativní pravidla vlády (důvodovou zprávu popisující potřebnost zásahu, jiné možnosti řešení či analýzu dopadu regulace). A požadavek na řádné odůvodnění vládních opatření není nic jiného než to, co u opatření vydávaných Ministerstvem zdravotnictví, například ve věci roušek, požadují správní soudy⁸. Splnění tohoto úkolu na straně státních úředníků napraví současný stav, kdy nejasná ustanovení musí interpretovat občané, podnikatelé a živnostníci, mnohdy právní laici, zcela bez vodítka jakéhokoliv odůvodnění, které dnešnímu usnesení o nouzovém stavu i jednotlivým krizovým opatřením zcela chybí.

K případné námitce vlády, že vývoj epidemie není předvídatelný a vyžaduje operativní reakci uvádíme, že po deseti měsících od vyhlášení stavu globální zdravotní nouze WHO je již o viru SARS-CoV-2 a nemoci COVID-19 publikován dostatek odborných poznatků a vláda vytvořila dostatečné statistické nástroje, aby bylo odhadnutelné šíření a průběh epidemie alespoň v rozmezí příštích 30 dnů. Pokud se vláda přesto domnívá, že tomu tak není, lze navrhnout, že bude před Sněmovnu s aktuálními opatřeními předstupovat například každých 14 dnů nebo ještě častěji. Považujeme dokonce za přípustné i to, aby vláda vymezila zvažovaná opatření pro příštích 30 dnů

⁷ Srv. nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 4/94 ze dne 12. října 1994, dle kterého test proporcionality zahrnuje tři kritéria: „Prvním z nich je posouzení způsobilosti naplnit sledovaný legitimní cíl (kritérium vhodnosti) - zjišťuje se, zda konkrétní opatření může dosáhnout zamýšleného cíle, kterým je ochrana jiného než omezeného základního práva nebo veřejného statku. Dalším kritériem je posouzení nezbytnosti. V jeho rámci se zkoumá, zda byl při výběru vhodných prostředků použit prostředek, který je k omezenému základnímu právu nejšetrnější. Jako poslední je třeba posoudit přiměřenost (v užším smyslu), tj. zda újma na základním právu není nepřiměřená ve vazbě na sledovaný legitimní cíl. Opatření omezující základní lidská práva a svobody nesmějí svými negativními důsledky převyšovat pozitiva, která přináší kolidující zájem na jejich přijetí.“

⁸ Srv. rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 18 A 59/2020 ze dne 13. 11. 2020: „Mimořádné opatření především zcela postrádá uvedení důvodů, pro které ministerstvo zpřísnilo dříve zavedená opatření a přistoupilo ke stanovení povinnosti nošení roušek i ve venkovních prostorech“

podmíněně, například tak, jak je tomu v systému protiepidemického systému „PES“, tedy zákazy či omezení jsou měněny v závislosti na splnění určitého parametru. V takovém případě je ale nutno přesně popsat, optimálně ve výrokové části usnesení, jak se určí moment, kdy přestane platit jedna série opatření a začne platit jiná, opět včetně odůvodnění tohoto spouštěcího momentu. Pokud je tímto momentem dosažení určitého skóre jako v systému „PES“, je nutno popsat a zdůvodnit metodologii výpočtu takového čísla, neboť potom i tato metodologie právní podmínkou vymezení zásahu do základních práv. Pokud by byla konkrétní opatření dobře zdůvodněna, ale spouštěcí moment jejich zavedení či zmírnění zůstal věcí nepřezkoumatelné libovůle vlády (nebo dokonce osoby či instituce odlišné od vlády), zůstaly by smysl a podstata Sněmovní kontroly zásahů do základních práv a svobod nenaplněny.

Z hlediska legislativně technického preferujeme, aby bylo vydáno pouze jedno usnesení o nouzovém stavu, případně jediný soubor krizových opatření, který bude předložen současně s tímto usnesením. Vztah usnesení o nouzovém stavu a konkrétních opatření vnímáme analogicky jako vztah novelizací zákona a prováděcích předpisů, kdy má vláda povinnost předložit texty prováděcích vyhlášek již současně s načením novelty. Důvodem pro publikaci pravidel v rámci jednoho „balíku“ je i usnadnit orientaci občanům, kdy v současnosti například u sportu ve vnitřních prostorách je dnes regulace samotná uvedena ve vládním opatření dle Krizového zákona, avšak povinnost nošení roušek v mimořádném opatření ministerstva zdravotnictví dle zákona 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví. Tato dualita je mimochodem vysoce nežádoucí i z hlediska přezkumu opatření, postupu ukládání a výše případných sankcí.

Výsledek splnění těchto požadavků pak musí být přezkoumatelný v rámci blížícího se Sněmovního projednání prodloužení nouzového stavu. Věříme, že již samotným dodržením námi předepsaného postupu dojde k identifikaci a promptnímu odstranění těch nejmarkantnějších absurdit či případů diskriminace, čímž společně přispějeme k zvýšení důvěry občanů v potřebná omezení práv.

III. Nástin procesního postupu v případě nedodržení Výzvy

Za předpokladu, že vláda nevyhoví výše uvedenému, nebudou Piráti ve Sněmovně hlasovat pro další prodloužení nouzového stavu a budeme trvat na přepracování. Pro předejití případným výpadkům v závaznosti potřebných omezení na Vás apelujeme, abyste nové vymezení nouzového stavu předložil Sněmovně v co největším časovém předstihu před vypršením lhůty nynější epizody nouzového stavu, které nastane dne 12. prosince 2020. Poukazujeme též na ustanovení článek 5 odst. 4) ve spojení s článkem 6 odst. 3) ústavního zákona 110/1998 Sb., která umožňuje Sněmovně aktivně zrušit vládou vyhlášený nouzový stav i před uplynutím doby, na kterou byl vyhlášen.

Pokud by došlo k akceptaci usnesení vyhlášení o nouzovém stavu (případně dalšího usnesení o jeho prodloužení) momentální Sněmovní většinou, navzdory výše popsané protiústavnosti takového vládního usnesení, nezbylo by nám než iniciovat jeho přezkum před Ústavním soudem. Tento přezkum by patrně zahrnoval jak jednotlivá protiústavní krizová opatření, tak i usnesení o vyhlášení nouzového stavu. Je sice pravdou, že na jaře tohoto roku se Ústavní soud v nálezu Pl. ÚS 8/20 postavil k přezkumu usnesení o vyhlášení nouzového stavu velmi zdrženlivě a tehdy jej odmítl. Přesto si však soud vyhradil možnost za pozdějších změněných okolností tento přezkum provést, kdy v bodě 27 nálezu konstatoval: „**Absence soudní kontroly vyhlášení nouzového stavu není**

absolutní a lze si představit okolnosti, za kterých by sám Ústavní soud mohl (a měl) posoudit, zejména na základě návrhu politické menšiny, zda byl nouzový stav řádně vyhlášen, zda měl zamýšlené ústavně právní účinky, a následně i rozhodnout o zákonnosti či ústavnosti navazujících realizačních aktů, a to s odkazem na čl. 1 odst. 1 a čl. 9 odst. 2 Ústavy, případně i na čl. 10 a 10a Ústavy. Akt vyhlášení nouzového stavu by Ústavní soud mohl zrušit, byl-li by v rozporu se základními principy demokratického právního státu a znamenal-li by změnu podstatných náležitostí demokratického právního státu. Jsme přesvědčeni, že pokud by i nadále trval stav popsany v části I. výše a nedošlo k jeho nápravě v intencích části II. výše, byly by naplněny tyto podmínky pro přezkum, které Ústavní soud sám sobě ustanovil.

Vnímejte proto prosím tuto Výzvu nejen jako politický akt, ale též jako předžalobní výzvu *sui generis*.

Pro zjednodušení výše uvedeného: Souhlas Sněmovny s trváním či prodloužením nouzového stavu vnímáme jako zmocnění Vaší vlády, aby konkrétními opatřeními zasahovala občanům do jejich základních práv z důvodu naléhavých hrozeb epidemie COVID-19. Udělením tohoto souhlasu se však nehodláme vzdát kontroly nad důvodností, přiměřeností a férovostí těchto opatření. Dokážeme akceptovat, že i v mezičase mezi Sněmovním schvalováním usnesení o nouzovém stavu dojde v krizových opatřeních k určitým technickým změnám, jejich rozsah však nesmí přesáhnout to, co by za běžných podmínek bylo v rozporu s principy dělby moci a výhrady zákona. Námi nastíněným mechanismem bude dle našeho názoru možno pokračovat v řízení protiepidemických opatření i v následujících měsících, respektive tak dlouho, dokud bude nepříznivá epidemiologická situace vyžadovat plošné a razantní zásahy.

Z tohoto důvodu pochopitelně nepodpoříme recentní vládní novelu zákona o ochraně veřejného zdraví, která by kontrolu nad plošnými a razantními zásahy odebrala Parlamentu a přenesla tuto část státní moci výlučně na navržený „superúřad“. A to i proto, že by tak patrně došlo k obejití ustanovení § 36 Krizového zákona o nepodmíněném nároku na náhradu škody. Tuto novelu vnímáme jako nežádoucí pokus o narušení dělby moci mezi výkonnou a zákonodárnou mocí, v pořadí již čtvrtý (po jarním vydávání krizových opatření ministrem zdravotnictví zrušeným správním soudem, následném návrhu novely z pera tehdejšího ministra, a dalších diskusích o případné novele ústavního zákona); tyto pokusy neobstály u soudu a z ústavněprávních důvodů nemohou obstát ani v Parlamentu.

Vážený pane předsedo vlády, současnou situaci vnímáme jako mimořádně závažnou, a to i na základě posouzení našich expertů na oblast ochrany veřejného zdraví, ústavního a zdravotnického práva s mnohaletými zkušenostmi na národní i mezinárodní úrovni. Proto samozřejmě nijak nezpochybňujeme pravomoc orgánů státu zasahovat v epidemii do základních práv a svobod. Právě proto ale považujeme za nutné trvat na provádění zásahů do práv a svobod Ústavou předepsaným postupem, srozumitelně, přiměřeně a v neposlední řadě legislativně-technicky správně.

Vzhledem k tomu, že dle čl. 68 odst. 1) Ústavy České republiky je Vaše vláda odpovědná Poslanecké sněmovně a též vzhledem k tomu, že námi výše vymezené úkoly jsou v jednoznačném zájmu občanů České republiky, věříme, že k jejich splnění přistoupíte spontánně a aktivně. Pokud se tak stane, budeme Vám rádi a plně k dispozici.

(Signatáři)

